

ingediend op **594** (2025-2026) – Nr. 1
28 november 2025 (2025-2026)

Voorstel van decreet

van Chris Janssens, Yves Buysse, Sarah T'Joens,
Michiel Awouters en Tom Van Grieken

tot wijziging van het Erkenningsdecreet
Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021,
wat de verduidelijking van de financiële leefbaarheid
als erkenningscriterium betreft

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Het huidige Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 vermeldt in artikel 7 de financiële leefbaarheid als een van de erkenningscriteria. Wat dat criterium van financiële leefbaarheid precies inhoudt, wordt niet in het artikel verduidelijkt. Het begrip 'financiële leefbaarheid' is evenmin opgenomen bij de definities in artikel 4 van het decreet.

In afwachting van het noodzakelijke debat over de fundamentele herziening van het systeem van erediensfinanciering willen de indieners van dit voorstel van decreet het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 wijzigen met de bedoeling om de financiële leefbaarheid als erkenningscriterium aan te scherpen en te concretiseren. Het doel is te garanderen dat erkende lokale geloofsgemeenschappen in belangrijke mate zelfredzaam zijn en niet disproportioneel leunen op overheidsfinanciering.

De huidige wetgeving en het beleid scheppen immers onvoldoende duidelijkheid over wat financiële leefbaarheid concreet inhoudt. Er is geen vastliggende verhouding tussen eigen inkomsten en overheidsfinanciering. Bij gebrek aan concrete criteria kan een erkenning alleen worden geweigerd in geval van een manifest gebrek aan eigen middelen, wat in de praktijk een zeer rekbaar begrip blijkt.

Dit voorstel van decreet bepaalt dat lokale geloofsgemeenschappen minstens 60 procent van hun jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten moeten bekostigen om erkend te kunnen worden of om hun erkenning te behouden. Dat percentage is gekozen om een redelijk evenwicht te vinden tussen de zelfredzaamheid van de geloofsgemeenschap en de mogelijke ondersteuning door de overheid.

Dit voorstel van decreet streeft ernaar:

- een minimumaandeel van eigen inkomsten vast te leggen als objectief criterium;
- lokale gemeenschappen aan te moedigen om meer eigen inkomsten te genereren;
- de financiële lasten voor de belastingbetaler te verminderen;
- het principe te versterken dat religie in essentie een private aangelegenheid is.

In de praktijk blijkt op dit moment dat veel erkende lokale geloofsgemeenschappen overwegend of zelfs bijna uitsluitend worden gefinancierd met belastinggeld, wat niet overeenstemt met het principe dat godsdienst in essentie een private aangelegenheid is. De samenleving is bovendien in belangrijke mate ontkerkelijkt, en een steeds groter deel van de bevolking identificeert zich niet langer met een religieuze gemeenschap. Het bijna volledig publiek financieren van religieuze organisaties legt die burgers een onvrijwillige bijdrage op aan overtuigingen waaraan ze zelf geen deel hebben.

Publieke middelen zijn overigens schaars en de Vlaamse begroting staat momenteel onder druk, met oplopende schulden en noodzakelijke besparingen in basisvoorzieningen. In een context waarin de overheid al fors moet besparen op essentiële diensten en extra lasten aan de bevolking oplegt, is het maatschappelijk niet te verantwoorden dat religieuze organisaties bijna uitsluitend via belastinggeld worden gefinancierd. Het is ethisch en economisch verstandiger om de beschikbare middelen primair aan te wenden voor algemeen toegankelijke publieke diensten die de hele bevolking ten goede komen, terwijl religieuze initiatieven zelf bijdragen aan hun eigen financiering.

Bij de keuze van het minimumaandeel eigen inkomsten werd gezocht naar een evenwicht tussen twee doelstellingen: enerzijds de wens om lokale geloofsgemeenschappen te stimuleren tot daadwerkelijke zelfredzaamheid en betrokkenheid van hun leden, en anderzijds de realiteit dat sommige vaste kosten en uitgaven niet volledig via private middelen kunnen worden gedragen.

De grens van 60 procent biedt dat evenwicht. Een aandeel van minder dan de helft eigen inkomsten zou betekenen dat de geloofsgemeenschap in hoofdzaak afhankelijk blijft van publieke middelen, wat haaks staat op het uitgangspunt dat religie in essentie een private aangelegenheid is.

De keuze van 60 procent is dus een realistische, maar ambitieuze norm: het verplicht geloofsgemeenschappen om een actieve financiële bijdrage van hun leden en sympathisanten te vragen. Daarbij kan verwezen worden naar andere beleidsdomeinen waarvoor vergelijkbare cofinancieringspercentages gelden (bijvoorbeeld in bepaalde subsidiesystemen), en waarvoor de betrokkenheid van de doelgroep wordt verzekerd door een substantieel aandeel eigen middelen te vereisen.

Het percentage van 60 procent maakt het bovendien mogelijk dat lokale geloofsgemeenschappen die werkelijk gedragen worden door hun achterban, hun erkenning behouden of verkrijgen, terwijl artificiële constructies die vrijwel uitsluitend met belastinggeld functioneren, uit het systeem worden gefilterd. Zo wordt de legitimiteit van de erkenning versterkt en wordt de belastingdruk eerlijker verdeeld.

Dit voorstel van decreet stelt een overgangperiode van drie jaar vast voor al erkende geloofsgemeenschappen. Er worden tussentijdse doelstellingen vastgelegd zodat ze stapsgewijs het vereiste percentage kunnen bereiken. Voor nieuw te erkennen geloofsgemeenschappen geldt de verplichting vanaf de inwerkingtreding van het decreet.

Daarnaast worden de definities van de begrippen 'eigen inkomsten' en 'kosten en uitgaven' gespecificeerd om interpretatieverschillen te vermijden.

De concretisering van het begrip 'financiële leefbaarheid' als erkenningscriterium in dit voorstel van decreet raakt op geen enkele wijze aan de vrijheid van eredienst, die wordt gewaarborgd in artikel 19 van de Grondwet en in internationale mensenrechtenverdragen. Het recht van alle burgers om hun geloof individueel of in gemeenschap met anderen te belijden blijft volledig onaangetast. Het voorstel heeft uitsluitend betrekking op de voorwaarden waaronder een lokale geloofsgemeenschap door de Vlaamse overheid officieel kan worden erkend en aanspraak kan maken op publieke financiering.

De erkenning is geen voorwaarde voor de uitoefening van religie, maar verleent een bijzondere juridische status en biedt toegang tot publieke middelen. Het is derhalve legitiem dat de overheid aan die erkenning objectieve criteria koppelt, waaronder een toets van de financiële leefbaarheid van de geloofsgemeenschap in kwestie. Het vastleggen van een minimumaandeel eigen inkomsten beoogt geen beperking van religieuze activiteiten, maar wel het waarborgen van een gezond en transparant financieel kader waarin publieke middelen alleen aanvullend en niet hoofdzakelijk worden aangesproken.

2. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verduidelijking.

Artikel 2

Dit artikel wijzigt artikel 7, 2°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, dat als erkenningscriterium vastlegt dat de lokale geloofsgemeenschap financieel leefbaar is en daarover transparantie biedt. Dat criterium wordt aangevuld met de voorwaarde dat de lokale geloofsgemeenschap minstens 60 procent van haar jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten bekostigt. Dat de geloofsgemeenschap aan dat criterium voldoet, moet blijken uit het ontwerp van meerjarenplan dat ze aan de Vlaamse Regering voorlegt en uit de budgetten die ze bij de financierende overheid indient.

Daarnaast voegt dit artikel een nieuw lid toe aan artikel 7 van het decreet, waarin wordt gedefinieerd wat onder de begrippen 'eigen inkomsten' en 'kosten en uitgaven' moet worden verstaan. Dat zorgt voor een duidelijk kader bij de toepassing van het criterium.

Artikel 3

Dit artikel bevat de verplichtingen waaraan de besturen van de eredienst moeten voldoen, ook na de erkenning. Naar analogie van artikel 2 wordt ook de financiële leefbaarheid geconcretiseerd.

Artikel 4

Dit artikel voegt een nieuw artikel in het decreet in, dat een overgangsregeling voor al erkende lokale geloofsgemeenschappen vastlegt. Ze krijgen drie jaar de tijd om te voldoen aan de nieuwe verplichting, met tussentijdse doelstellingen.

Artikel 5

De inwerkingtreding van het decreet is vastgelegd op 1 januari van het jaar dat volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. Dat stemt overeen met artikel 45 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, dat bepaalt dat het financiële boekjaar van de geloofsgemeenschappen begint op 1 januari en eindigt op 31 december van hetzelfde jaar.

Chris JANSSENS
Yves BUYSSE
Sarah T'JOENS
Michiel AWOUTERS
Tom VAN GRIEKEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, gedeeltelijk vernietigd bij arrest 113/2023 van het Grondwettelijk Hof van 20 juli 2023, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2024 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest 124/2025 van het Grondwettelijk Hof van 25 september 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 2° wordt tussen de woorden “financieel leefbaar” en de woorden “en biedt transparantie” de zinsnede “, waarbij ze minstens 60 procent van haar jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten bekostigt,” ingevoegd;
- 2° er wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Voor de toepassing van het eerste lid, 2°, wordt verstaan onder:

- 1° eigen inkomsten: alle inkomsten die de lokale geloofsgemeenschap verwerft, met uitzondering van de bijpassingen van de tekorten van de exploitatie door de financierende overheid, vermeld in artikel 4, 8°, conform het decreet van 7 mei 2004. Eigen inkomsten zijn onder meer:
 - a) giften, donaties en legaten van leden en sympathisanten;
 - b) werkingsmiddelen die door private instanties zijn toegekend;
 - c) opbrengsten uit activiteiten, diensten of evenementen;
 - d) lidgelden en collectes;
 - e) inkomsten uit onroerend goed;
 - f) opbrengsten uit beleggingen;
- 2° kosten en uitgaven: de kosten en uitgaven, vermeld in artikel 52 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten.”.

Art. 3. In artikel 16 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 26 april 2024, wordt in punt 1° tussen de woorden “financieel leefbaar” en de woorden “en is transparant daarover” de zinsnede “, waarbij het minstens 60 procent van zijn jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten bekostigt,” ingevoegd.

Art. 4. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk 9, afdeling 2, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2024, een artikel 65/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 65/1. In afwijking van artikel 7, eerste lid, 2°, en artikel 16, 1°, geldt voor lokale geloofsgemeenschappen die al erkend zijn op de datum van de inwerking-treding van het decreet van [...] tot wijziging van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, wat de verduidelijking van de financiële leefbaarheid als erkenningscriterium betreft, een overgangperiode van drie jaar om te voldoen aan de verplichting om minstens 60 procent van hun jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten te bekostigen.

Tijdens de overgangsperiode, vermeld in het eerste lid, voldoen de erkende lokale geloofsgemeenschappen aan de volgende tussentijdse doelstellingen:

- 1° een jaar na de inwerkingtreding van het decreet, vermeld in het eerste lid, bekostigen ze minstens 40 procent van de jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten;
- 2° twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet, vermeld in het eerste lid, bekostigen ze minstens 50 procent van de jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten;
- 3° drie jaar na de inwerkingtreding van het decreet, vermeld in het eerste lid, bekostigen ze minstens 60 procent van de jaarlijkse kosten en uitgaven via eigen inkomsten.

Als een erkende lokale geloofsgemeenschap niet voldoet aan de tussentijdse doelstellingen, vermeld in het tweede lid, kan de Vlaamse Regering sancties als vermeld in artikel 29 opleggen.”.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op 1 januari van het jaar dat volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Chris JANSSENS
Yves BUYASSE
Sarah T’JOENS
Michiel AWOUTERS
Tom VAN GRIEKEN